

ment es produeix una homonímia i confusió molesta i bastant inhibidora amb el verb *embussar* i *desembussar* (fins en certs parlars occidentals, valencians i mallorquins que usen la variant *embossar*, *desembossar* per 'fer o desfer un embús'). Així es practicava generalment, com recordo, en els cercles bancaris catalans i de l'IEC en els anys vint-trenta (així en els autògrafs de Pere Coromines, representatius per a uns i altres; p. ex. «el Banc que té més compte corrent, en proporció amb el capital *desemborsat*», carta a Ed. Recasens, 28-II-1930, reproduïda en *Diari i Rec.*). Per una decisió d'última hora, aconsellada per no sé qui, i després de consulta, això es reemplaçà (*DFa.*) per *embossar*, *desemb-*, *reemb-*. El fet és que el *DOrt.*, obra exclusiva de Fabra, i on aquest —més jove i menys carregat per la mole de l'obra— treballà sense ajuda ni col·laboracions de correctors d'impremta, no porta (en totes les eds. des de 1917 a 1931) altra forma que *reemborsar*, *reemborsament*, *reemborsable*; hi ha *embossar* 'posar en una bossa', acc. ben mirat un poc diferent, en què això es podria mantenir; recordo que per això algú havia parlat d'inconseqüència i que provisionalment s'hi havia respost que al capdavant era més genuí no dir *desemborsar* ni *-oss-* sinó 'desembutxacar' o simplement 'pagar' (argument no infundat si bé exagerat), i que per això es deixava algun detall en suspens. El fet és que com a tecnicisme comercial i bancari era indispensable, i que pràcticament hom se servia de la forma amb *-s-* sempre que es procurava seguir un ús correcte. Jo crec que valdria la pena encara de revisar aquesta decisió (que és realment ambigua i mal aconsellada, i ha resultat incòmoda). —⁵ «No sia persona alguna que gosi teixir i adobar drap algú rebent-ne més preu que 15 rals --- y, no essent cardat ni *boixat* no puguen rebre més d'un ducat --- les filades de 13 lliures de lana, que no sia, emperò, cardada ni *embossada*, no pugui tornar manco de 12 lliures, y de la llana que serà o cardassada o *embossada*, de dotze lliures y mitja», reglament andorrà de c. al S. XVII (*BCEC*, 1907, 155); però ni el significat és clar, encara que hagi de ser semblant al de 'cardar la llana', ni és clar si és lliçó més correcta *boixat* o *embossat*, i per consegüent queda en dubte si és derivat de *bossa* o de *boix*.

BOSELL, mot d'origen incert i probablement no únic; és semblant que en els seus sentits més antics resulti d'un ll. vg. ***BUTTICELLUS**, diminutiu de **BUTTIS** 'bot', 'bóta', però que, almenys en l'acc. nàutica (i segurament l'arquitectònica), se li sumés i confongués un derivat del tipus lèxic del fr. *bosse* 'bony. bossa', que apareix també en la nostra i les llengües veïnes en la forma *bòssa*, *bossell*, aplicat a corrioles voluminoses i massisses i al seu cordam. □ 1.^a doc.: 1282, *Cobles de Pere el Gran*.

En aquesta varietat de sirventès o tençó (de forma un poc diferent de tots dos) que el coratjós sobirà escriví desafiant la força franco-vaticana combinada

que es disposava a atacar els catalans, tot exhortant els barons occitans a posar-se de la seva banda, anunciava que l'atac seria repel·lit amb energia, i que ell «per *bocell* de bretó / no laisserai lo senyal del bastó».

Sobre això veg. l'ed. trad. i comentada per Jeanroy en l'*Homn. MzPi.*, 1925; molt bé veié Jeanroy que el «senyal del bastó» és el nostre blasó nacional i reial de les quatre barres —els quatre «pals» o «bastons»—, però no sabé explicar què és el *bocell* o *bocell de bretó*, que se li oposa; és clar, però, que essent el símbol de la França del Nord, que l'ataca, també sigui usat a manera d'emblema més o menys heràldic, i per tant és natural que triï alguna cosa ben típica de terres nòrdiques de França, com les de Bretanya: res de més apropiat per evocar en occitans i catalans la idea de fonda estrangeria que un objecte típic dels bretons, i cap no n'hi ha que ho sigui tant com la cornamusa o sac de gemecs (el *biniou breton*). Verament és natural que el mot francès antic —ahora catalano-occità, en el sentit bàsic— *bocel*, que pròpiament designava una botelleta o un odre (p. ex. *bouchiaus* «outre, baril» en el picard Adam de la Halle, c. 1200, *Jeu de la Feuillée*, v. 244, i tants altres) es vagi usar també en el sentit de bot o sac de gemecs, la cornamusa cèltica.

I aquest passatge bé podem donar-lo com a testimoni de l'ús català (tant o més que occità), car ho tenim tot seguit documentat en bastants textos catalans: «un *bosell* de tenir aygua-rós» (val., 1329); i, amb grafia més completa, sovint en docs. rossellonesos de l'*InvLlCat*. d'Alart: «unum *bossellum* vitri copertum de palma» (s. v. *palma*), «unum *bosseyl* de veyre coopertum de payla», en un de 1389 (ib. s. v. *payla*); a l'article *bossell* en recull 10 entre els anys 1379 i 1500 (dos d'escrits amb *-c-*, els altres amb *ss*), sempre amb contextos que denoten un recipient. Sentit que més tard queda antiquat en la nostra llengua, però que es retroba, com hem vist, en francès antic *bocel* (norm.-pic. *bouchiaus*), i que també és medieval en oc. ant. *boscel* «flacon, recipient probt. en bois où l'on mettait du vin» (*PDPF*). No solament el sentit sinó també la terminació masculina del mot és molt més favorable a l'etimologia ***BUTTICELLUS**, derivat de **BUTTIS**, que ja he anticipat a dalt, i que era ja l'admesa per *AlcM* i per altres; com que també la derivació en *-CELLUS* és irreprotxable partint de **BUTTIS**, en el sistema llatí, i com que el tractament de *-TTIC-* és normal i és el que cal esperar, amb síncope sense sonorització (havent-hi *-rr-*),³ crec que ens hi podem atènyer sense vacil·lacions, pel que fa a aquest sentit, el més antigament documentat.²

Hi ha, però, les altres accs. del mot, i per a aquestes és possible vacillar entre el mateix ètmon i un altre, o bé admetre una combinació dels dos. Així ho veiérem ja Wartburg (*FEW*) i jo en el *DCEC* (I, 473-4); allí ho indicava com una alternativa, ara em sembla més probable que totes dues formacions etimològiques siguin alhora i en part certes, i que se sumessin en coincidir augmentant els significats del mot: